

Mál nr. 118/2024**Nafn málskotsaðila (M)****Nafn varnaraðila (V)****Heiti váttryggingar: Fjölskyldutrygging.****Gildissvið váttryggingar.****Gögn.**

1. Málskot mótttekið 15. apríl 2024 ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V dags. 14. maí 2024 ásamt fylgiskjölum.
3. Viðbótarathugasemdir M dags. 22. maí 2024 ásamt fylgiskjölum.

Málsatvik.

Í málskoti og fylgigögnum þess kemur fram að M hafi höfðað mál gegn lánastofnun vegna uppgreiðslugjalds sem þeim var gert að greiða við uppgreiðslu láns. Með tölvupósti dags. 2. nóvember 2021 hafi V fallist á bótaskyldu úr réttaraðstoðarlið fjölskyldutryggingar M hjá V. Eftir að dómur, þar sem kröfum M var hafnað, gekk í héraði hafi lögmaður M, með bréfi dags 5. mars 2024, krafist þess að V bætti tjón þeirra vegna málsóknarinnar. V hafi, eftir að hafa fengið reikning lögmannsins sendan, hafnað bótaskyldu með bréfi dags. 19. mars 2024. Höfnunin hafi verið byggð á því að a) ekki væru fyrir hendi réttmætir hagsmunir af því að höfða fjölda dómsmála um sama ágreiningsefni á sama tíma og b) ekki væri fyrir hendi réttmætir hagsmunir af því að höfða dómsmál þar sem þegar lægi fyrir fjöldi fordæma. Fyrir hönd M hafi lögmaður þeirra farið fram á að V breytti afstöðu sinni en með tölvupósti 8. apríl 2024 hafi V ítrekað fyrri afstöðu.

Í málskoti er rökstuðningi V mótmælt. V hafi t.a.m. byggt á því að lögmaður M hafi stefnt í fjölda mála um sama ágreining. Það sé ofsagt enda sé um alls fimm mál að ræða og séu þau ekki að öllu leyti sambærileg. Þá hafi verið nauðsynlegt að höfða mál til að rjúfa fyrningu. Þá vísi V til þess að þegar séu til staðar fordæmi vegna sama ágreinings. Það sé beinlínis rangt enda hafi aldrei reynt á sama ágreining og í máli M fyrir dómi. Héraðsdómur hafi þá fellt niður málskostnað í máli M og sé það til marks um að fullt tilefni hafi verið til málshöfðunar.

Í bréfi sínu til nefndarinnar vísar V til þess að í umræddum tölvupósti dags. 2. nóvember 2021 hafi verið vísað til váttryggingarskilmála V og áréttað að bætur greiddust aðeins að nánari skilyrðum uppfylltum. Jafnan séu skilyrði skilmálans ekki að fullu uppfyllt þegar mál eru tilkynnt og samþykkt sem bótaskyld tjón. Megi tjónþola þá vera ljóst að bótaskylduviðurkenning sé háð því að skilyrði séu uppfyllt að fullu áður en komi til greiðslu úr váttryggingunni. Í skilmálum viðkomandi váttryggingar komi m.a. fram að tryggingin bæti ekki málskostnað ef ekki eru fyrir réttmætir hagsmunir af því að fá dóm í málinu. Sé ákvæðinu ætlað að girða fyrir bótaskyldu sé málsókn ónauðsynleg eða ef hægt er að ná fram umræddum réttindum án þess að stofna til kostnaðar við rekstur dómsmáls. V telji þetta skilyrði ekki uppfyllt í tilviki M enda hafi Hæstiréttur áður tekið afstöðu til sambærilegs ágreinings og hafnað kröfu stefnenda í því máli. Þá sé röksemdum um að málshöfðun hafi verið nauðsynleg til að rjúfa fyrningu hafnað, enda hafi krafa M annað hvort verið fyrnd, miðað við fjögurra ára fyrningarfrest, eða langt frá því að vera fyrnd hafi fyrningarfrestur verið tíu ár en aðilar hafi verið ósammála um hvaða frest ætti að miða við. Fleiri mál hafi þá verið rekin samhliða máli M og séu stefnur í þeim öllum nær algerlega samhljóða. Hafi því verið allar forsendur til að bíða niðurstöðu í einu þeirra fremur en að stofna til fjölda dómsmála. Þá telur V, með vísan til samlegðaráhrifa af höfðun málanna, að vinna lögmanns M í máli þeirra sé verulega ofmetin og ekki í neinu samræmi við ákvæði 24. gr. laga nr. 77/1998 um lögmennt. Beri tjónþola að takmarka tjón sitt og liggi ekkert fyrir um M hafi gert ágreining um þóknunina eða farið fram á úrskurðarnefnd lögmannafélagsins úrskurðaði um hæfilega þóknun. Þá liggi raunar ekkert fyrir um að M hafi greitt reikning lögmannsins og sé því ósannað að þau hafi orðið fyrir tjóni. Að endingu vísar V til samningsskilmála í umboði lögmannsins, en af þeim megri ráða að utan 50.000 króna umsýslu- og gagnaöflunargjalds falli enginn lögmannskostnaður, umfram þann sem fæst greiddur úr málskostnaðartryggingu, á M. Sé lögmanninum því óheimilt að innheimta annað en fyrrgreint umsýslu- og gagnaöflunargjald. Gerir V því kröfu um að bótaréttur takmarkist við fyrrgreindar 50.000 kr. verði sýnt fram á að sú greiðsla hafi átt sér stað fallist nefndin á annað borð á að M eigi rétt á greiðslu úr réttaraðstoðarlið fjölskyldutryggingar sinnar.

Í viðbótarathugasemdum M er áréttað að engra fordæma njóti við um þann ágreining sem um ræði í máli M og því hafi verið fullt tilefni til að bera ágreininginn undir dóm. Þá hafi áfrýjunarstefna í málinu þegar verið þingfest. Hvað varði ágreining um mögulega fyrningu krafna hafi stefndi í málinu fallist á að miða upphaf fyrningar við 4. desember 2020, og líklegt sé að dómstólar telji fjögurra ára fyrningarfrest eiga við. Því hafi málshöfðun verið nauðsynleg til að rjúfa fyrningu og ekki unnt að bíða niðurstöðu dómstóla í einu máli, enda megi ætla að málflutningur fyrir Landsrétti fari ekki fram fyrir en haustið 2025. Þrátt fyrir að stefnur í umræddum fimm málum hafi verið keimlíkar sé ekki þar með sagt að málin séu sambærileg, og mótist dómsmál ekki aðeins af stefnu heldur einnig greinargerð og þá hafi gögn um umræddra lánessamninga ekki verið samhljóða. Hvað varði tímaskráningu lögmans sé gjaldtakan í fullu samræmi við þá vinnu sem lögð var í málið og í fullu samræmi við ákvæði laga um lögmenn, ekki síst í ljósi þess að gjaldtaka sé í samræmi við þá skilmála sem tilgreindir séu í umboði lögmansins. Eru þá í viðbótarathugasemdum nánar tilgreindir þeir verklíðir sem unnir hafi verið í tengslum við mál M. Sé þá ljóst að kostnaðurinn sé umfram hámarksbætur sem M geti krafist úr váttryggingunni. Sé það þá nýmæli krefjist V þess að tjonþolar greiði málskostnað áður en kemur til greiðslu úr váttryggingunni enda hafi framkvæmdin almennt verið sú að V greiði málskostnað beint til lögmanna.

Álit.

Í 18. gr. þágildandi váttryggingarskilmála fjölskyldutryggingar M hjá V er fjallað um bótaskyld málskostnaðartryggingar. Í töluliðum 18.2 til 18.15 er fjallað um tilvik sem falla utan gildissviðs réttaraðstoðartryggingarliðar fjölskyldutryggingar. V byggir samkvæmt framansögðu höfnun sína á tölulið 18.13, en þar segir að váttryggingin bæti ekki málskostnað ef ekki eru fyrir hendi réttmætir hagsmunir af því að fá dóm í málinu. Slíkir hagsmunir verði t.a.m. ekki taldir fyrir hendi ef umsókn um gjafsókn hefur af þeirri ástæðu verið synjað eða veiting gjafsóknar verið afturkölluð. Fyrirliggjandi er tölvupóstur V til lögmans M, dags. 2. nóvember 2021. Kemur þar fram að fallist sé á bótaskyldu úr réttaraðstoðartryggingum nánar tilgreinda umbjóðenda hans. Um er að ræða fjóra váttryggingartaka, þ.a.m. M og bera gögn málsins með sér að í a.m.k. tveimur öðrum tilvikum hafi verið um sambærilegan ágreining og í tilviki M að ræða. Í framangreindum tölvupósti eru tilgreindar hámarksbætur og eigin ábyrgð váttryggingartaka. Þá kemur fram að V greiði ekki hærri bætur vegna málskostnaðar en sem svari fjárhæð þeirra hagsmuna sem ágreiningur standi um. Þá er greint frá því að bætur greiðist aðeins ljúki máli með dómi eða réttarsátt, og einungis sé greitt vegna eðlilegs og nauðsynlegs lögmans- og málskostnaðar sem stafi af rekstri máls fyrir dómi og fáist ekki greiddur frá mótaðila eða hinu opinbera. Þá verði óskað eftir málskostnaðarreikningi og tímaskýrslu lögmans komi til greiðslu úr váttryggingunni. Að endingu er almennt vísað til skilmála V vegna umræddrar tryggingar.

Að mati nefndarinnar er hér um að ræða fyrirvaralausá viðurkenningu þess að umræddur réttarágreiningur falli undir gildissvið váttryggingarinnar. Getur V því að mati nefndarinnar ekki borið það fyrir sig á síðari stigum að tjon M falli utan bótaskylds hennar á grundvelli 18. gr. Að fenginni þeirri niðurstöðu er ekki tilefni til að taka ákvæði 18.13 til frekari skoðunar.

Hvað varðar hugsanlegan ágreining um hvort vinna lögmansins hafi verið óhófleg miðað við umfang málsins telur nefndin, eins og mál þetta liggur fyrir, ekki sýnt að ekki hafi verið um nauðsynlegan og eðlilegan kostnað í skilningi 20.1 gr. viðeigandi skilmála að ræða. Vísast þá til 1. mgr. 26. gr. laga um lögmenn nr. 77/1998 sem gerir ráð fyrir því að greini lögmenn á við umbjóðanda sinn um rétt til endurgjalds eða fjárhæð þess geti annar eða báðir lagt slíkan ágreining fyrir úrskurðarnefnd lögmanna.

Af framansögðu eiga M rétt til bóta úr réttaraðstoðarlið fjölskyldutryggingar sinnar hjá V og verður ekki fallist á það með V að tilvitnuð skilmálaákvæði í samningi M við lögmenn þeirra standi í vegi fyrir greiðsluskyldu til samræmis við framlagðan reikning enda verður að telja skilmálana gera ráð fyrir því að sé umbjóðandi lögmansins með málskostnaðartryggingu standi hún undir kostnaði við rekstur málsins. Verður því ekki fallist á það með V að greiðsluskylda þess taki aðeins til greiðslu umsýslu- og gagnaöflunargjalds.

Niðurstaða.

M eiga rétt á bótum úr réttaraðstoðarlið fjölskyldutryggingar sinnar hjá V.

Reykjavík, 19. júní 2024.
rafræn undirskrift

Þóra Hallgrímsdóttir

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir